

COSTA RICA I MARS 2001

Månedene mars og april er nasjonsbyggingsmåneder i Costa Rica. Alle dertil egnete jubileum som slutter med sifrene 0 eller 5 blir behørig markert. Den politiske elitens initiativ rettes rimeligvis spesielt inn mot den oppvoksende slekt: skolebarna. I år, nærmere bestemt den 20. mars, var det således 145 år siden slaget ved Santa Rosa-haciendaen i Guanacaste. I 1855 inviterte det liberale partiet i Nicaragua, som hadde tapt makten til de konservative, filibusteren William Walker fra Nashville, Tennessee til å hjelpe dem med å gjenerobre makten fra de konservative. Men da Walker hadde slått de konservative, utnevnte han seg likegodt selv til president i Nicaragua, og de liberale ble sittende igjen med skjegget i postkassa. Han innførte engelsk som offisielt språk og gjeninnførte slaveriet i Nicaragua. Under slagordet "Fiver or none" var Walkers mål å innlemme samtlige fem land i Mellom-Amerika i US of A som slavestater for å holde balansen mellom slavestater og "frie" stater i unionen i tråd med "Missourikompromisset" av 1820. Costa Rica sto for tur og costarikanerne mobiliserte derfor hæren med det formål å kaste Walker ut av Costa Rica og Mellom-Amerika. Det første møtet mellom "los filibusteros" og den costaricanske frigjøringshæren fant sted 20. mars 1856, og costarikanerne vant slaget. De flyktende filibusters ble forfulgt av costarikanerne som den 11. april 1856 igjen vant over Walker i det avgjørende slaget ved Rivas i Nicaragua, hvor Costa Rica fikk sin nasjonalhelt: Juan Santamaría. Disse begivenhetene har siden inngått som selve kjernen i Costa Ricas nasjonsbyggende mytologi. På samme måte som president Juan Rafael Mora og den daværende erkebiskop Anselmo Llorente y Lafuente den 3. mars 1856 holdt sine respektive patriotiske avskjeds- og formanings-taler til frigjøringshæren, startet 145-årsjubileet den 3. mars med at president Miguel Angel Rodríguez og erkebiskop Román Arrieta holdt tilsvarende oppdaterte taler til en gruppe skoleelever som fram til den 20. mars skulle marsjere i frigjøringshærens fotspor fra San José til Santa Rosa-haciendaen. Samtlige aviser hadde så å si dagstøtt oppslag som fulgte skoleelevenes marsj nordover og oppbyggelige historiske artikler om heltedåden i 1856. Slaget ved Santa Rosa-haciendaen varte i 14 minutter. Filibusterhæren talte ca. 1200 mann, og på costaricansk side deltok 700. Tapene var hhv. 26 og 20 mann.

Neste president- og parlamentsvalg i Costa Rica finner sted i februar 2002 og det politiske liv var således for det meste dominert av interne krangler mellom ulike politiske fløyer i de to største partiene i landet, det "sosialdemokratiske" PLN (tre fløyer) og det "kristeligdemokratiske" PUSC (to fløyer), i forbindelse med nominasjonsprosessen. En stor meningsmåling i avisen La Nación viste at costarikanerne slutter massivt opp om demokratiet i landet, men det hersker stor misnøye med politikerne. Ikke desto mindre fikk administrasjonen til nåværende president Miguel Angel Rodríguez (PUSC) forholdsvis gode skussmål i en ekspertvurdering av regjeringens politikk siden han tok over i mai 1998. Spesielt har det skjedd en merkbar forbedring m.h.t. infrastrukturen, særlig veinettet. For eksempel er den utrolig hullete og støvete lange veien sørover langs Stillehavskysten i Puntarenas-provinsen på vestsiden av broen over krokodille-elven Tárcoles, som bl.a. fører til turist-fellene Jaco og Manuel Antonio, nå blitt asfaltert. Den andre mulige demperen på turisttrafikken, den høye kriminaliteten, har det vist seg vanskeligere å gjøre noe med til tross for enkelte tiltak overfor "los chapulines" (gategjengene som herjer i downtown San José). Siden avskaffelsen av militæret i 1948 har Costa Rica i stedet en sivil politistyrke, som i februar i år ble ytterligere "sivilisert" gjennom ved en ny lov som fjernet alle militære gradsbetegnelser og forandret fargen på uniformene fra "militærgrønn" til blå. I tillegg til økonomiske begrensninger gjør det seg derfor gjeldende en viss politisk-kulturelt basert skepsis til å ruste opp politiet. P.g.a. en teknisk feil i elektrisitetsforsyningen ble hele landet totalt mørklagt i tre timer etter mørkets frembrudd den 6. mars. Når lyset går i et land som Costa Rica er det ingen spøk. Til tross for rask og effektiv utrykning av landets politistyrker økte kriminaliteten i mørkleggingsperioden voldsomt. Undertegnede hadde nettopp satt seg på bussen fra universitetet (UCR) i bydelen San Pedro da lyset gikk. Veien tilbake fra nærmeste buss-stopp til hotellet ble svært kort.

"Don Einar"

Uteksaminerte hovedfagstudenter mars 2001

Skiftesvik, Elin: Consolidating Democracies? A comparative Analysis of Attitudes towards Democracy in Poland and Romania 1991-1997.

Larsen, Charlotte: Valgsystem som demokratiseringsmiddel. En studie av stemme-mandat relasjonen ved flerpartivalg i Afrika sør for Sahara 1989-2000.

Lervik, Øyvind E.: A New French Revolution? An integrative approach in the analysis of Romanian transition.

Orre, Aslak: Local government reform in Mozambique.

Notiser

Stein Kuhnle er valgt inn i styret på CMI fra og med 15. mars 2001, for en periode på tre år.

Gunnar Grendstad er oppnevnt som medlem av Det sentrale valgstyret ved UiB. Han er også oppnevnt som medlem av et statistikkutvalg ved UiB. Utvalget skal bl.a. gjennomgå behovet for statistikkprogram og samordning mellom brukere av slike program.

Uttevkslingsavtale med Australia
Institutt for sammenliknende politikk har inngått en utvekslingsavtale med University of South Australia (UniSA) i Adelaide, Australia. Avtalen åpner for både student og forsker-utveksling mellom School of International Studies og Institutt for sammenliknende politikk. Studenter som ønsker å benytte seg av avtalen bes henvende seg til Ragnhild Stolt-Nielsen eller Aino Hag.

Publikasjoner

Olli, Eero, Gunnar Grendstad and Dag Wollebæk (2001): "Correlates of Environmental Behaviors. Bringing Back Social Context," in *Environment and Behavior*. Vol.33(2): 181-208.

SIVILARBEIDER

i internasjonalt forskningsprogram

Det er ledig en stilling som sivilarbeider ved **Senter for internasjonal fattigdomsforskning, Universitetet i Bergen, fra slutten av mai.**

Vi søker en humørfyllt, ryddig og arbeidsom person som vil hjelpe til med arbeidet på et internasjonalt forskningsprogram om fattigdom. Søkeren bør ha relevant utdanning på minst cand.mag.-nivå samt gode engelsk-kunnskaper og erfaring fra arbeid med PC (tekstbehandling, databaser, internett). **Vennligst send skriftlig søknad, gjerne med personlig informasjon og annen erfaring, til SIF, Fosswinckelsgate 7, 5007 BERGEN eller E-mail: crop@uib.no**

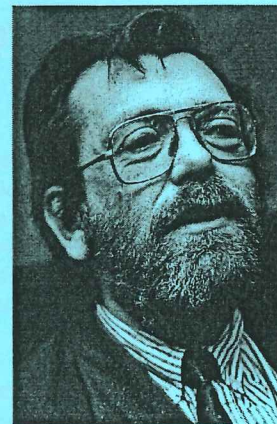
UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Faks: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Førsteaman. Einar Berntzen
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

SamPol aktuelt

1/01

Meltzerpris til Aarebrot

Meltzerprisen for fremragende forskningsformidling deles i år mellom førsteamanuensis Frank Aarebrot og professor Jostein Gripsrud. Begge har bred formidlingserfaring som profilerte undervisere, som forfattere av bøker og artikler for et bredere publikum, og ikke minst som foredragsholdere og hyppige deltakere i radio- og TV-programmer.

I begrunnelsen for prisen til Frank Aarebrot heter det blant annet:

For et bredere publikum skjøt Aarebrots formidlingskarriere fart med etableringen av TV2 i Bergen. Han ble en skattet samfunnsviter som på kort varsel kunne hentes inn i TV-studio og kommentere dagens løpende begivenheter i inn- og utland. Frank Aarebrots arbeidsfelt har alltid vært det internasjonale samfunn. Etter Murens fall har prosjektene hans vært knyttet til Sentral- og Øst-Europa, ved siden av regelmessige visitter til Kina og til norsk politikk. Overalt har han holdt foredrag og gitt intervjuer; mange steder har han ovenikjøpet kurset og ledet valg-observatørkorps, og ellers på ulike måter ettersett utviklingen av de nye demokratiene i det tidligere Øst-Europa, samtidig som han har skrevet bøker om det.

I en tid som vår er det viktig å holde frem kritisk og ujalte kunnskap: Det har vært og bør være universitetenes hjemmebane. Ved å tildele Aarebrot formidlingsprisen for 2001 ønsker Meltzerfondets styre å påskjønne den vitalitet og energi han har utvist som formidler i så vel auditorier verden over som i allverdens foreninger, lag, aviser, blader og TV-kanaler i Norge.

Nye bøker

The Politics of Human Rights in East Asia
Kenneth Christie and Denny Roy
Pluto Press, London, 2001
ISBN 0-7453-1414-7

Genocide in East Timor, massacres in Aceh: Indonesia faces revolution. Ethnic minorities fleeing slave labour and a ruthless junta in Burma. The Chinese gulag. Freedom of speech and assembly in Sin-

gapore and Malaysia. Child prostitution in Thailand. Electoral manipulation in Cambodia.

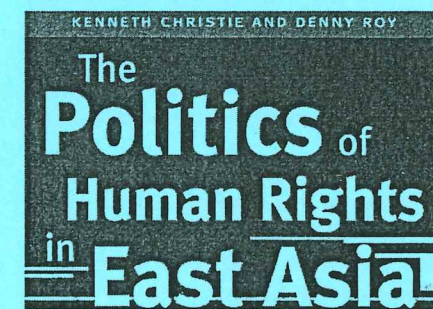
ASEANs efforts at constructive engagement. The last decade has seen enormous controversy and heated debates between the West and East over the subject of human rights.

In the first part of *Politics of Human Rights in East Asia*, Kenneth Christie surveys and explores the human rights records of Southeast Asia (Singapore, Malaysia, Burma and Vietnam, Thailand, the Philippines, Cambodia) and ASEAN

attitudes to these problems. In the second part, Denny Roy covers China, the two Koreas and Japan. Throughout the text they examine the competing and different meanings of human rights, placing each within the framework of the individual country's political history. Christie and Roy address some of the most important questions in the theoretical and empirical terms, such as: What shapes human rights in East Asia? How does human rights affect regime security? What were some of the effects of the Asian economic crisis of 1997 on citizens rights? Will these states, reluctant to embrace Western versions of liberal democracy and human rights, undergo political liberalisation?

Kenneth Christie is Professor in the Department of Comparative Politics, University of Bergen, Norway. He specialises in comparative democratisation and human rights issues.

Denny Roy is a research fellow at the Asia-Pacific Centre for Security Studies in Honolulu, Hawaii.

Stein Rokkan 28 år

historical introduction. POPPER's attack is a manifestation of a vigorous reaction against the tendency to create social sciences as a result of merging arbitrary premises combined of an independent - in some respects and groups.

POPPER is determined to replace the emphasis on research in the social sciences by the most adequate means to guide political action, on an activist, experimental attitude in social science: in a more realistic way he formulates his intentions as coinciding with those of the young MARX:

Philosophers have interpreted the social sciences, the just however is to change it. This leads us to a consideration of the general foundations of social science: social science is to furnish the means

Filosofen Karl Popper

er vel best kjent for de fleste som vitenskapsteoretiker. Popper har imidlertid også levert viktige bidrag innenfor politisk teori, og er en filosof av særlig betydning for statsvitenskap. Ikke minst gjelder det forståelsen av de totalitære ideenes intellektuelle røtter og politiske konsekvenser. Det er disse aspektene ved Poppers filosofi som tas opp i et omfangsrikt spesialnummer av *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* (nr. 3, 2000), redigert og innledet av Stein Ugelvik Larsen.

Spesialnummeret byr på to ulike intervjuer, der Popper samtaler med henholdsvis Stein Ugelvik Larsen og Knut Olav Amås. Av særlig interesse er et tidligere upublisert manuskript av Stein Rokkan fra slutten av 1940-årene. Manuskriptet gir en detaljert gjennomgang av Poppers tobindsverk *The Open Society and Its Enemies* og en analyse av verkets betydning for samfunnsvitenskapene. Manuskriptet suppleres av korrespondansen mellom Popper og Rokkan. Spesialnummeret inneholder også artikler om Poppers propensity-teori og forklaring på politisk atferd (av Jan Thorsvik), om Popper og kommunismens fall (av Jan Oskar Engene), og om Poppers foretrukne metode for samfunnsendring, *piecemeal engineering* (av Steinar Roppen Olsen). Spesialnummeret avrundes av en bibliografi over bøker og artikler av og om Karl Popper. Abonnement på Norsk statsvitenskapelig tidsskrift kan tegnes ved å bli medlem i Norsk statsvitenskapelig forening, se <http://www.statsvitenskap.org>.

Norsk miljøvern-organisering mellom stat og lokalsamfunn

Øystein Bortne, Gunnar Grendstad, Per Selle & Kristin Strømsnes
Oslo, Samlaget, 2001

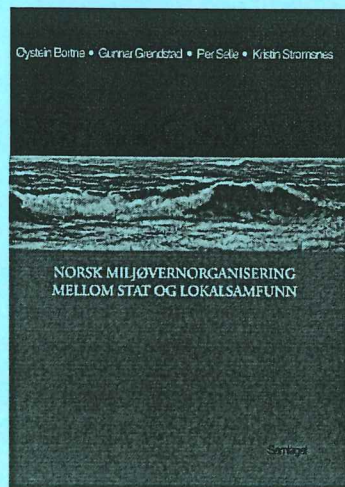
I den nye boka tek vi sikte på å forklare viktige strukturelle og ideologiske sider ved norsk miljøvernorganisering. For å forstå norsk miljøvernorganisering må ein forstå den måten norske miljøvernorganisasjonar og miljøvernarar er bundne til det offentlege, staten, på. Men ein må òg forstå den norske orienteringa mot det lokale og rurale. Ei slik orientering er tungt inne i norsk miljøvern, og til saman gjer desse bindingane til stat og lokalsamfunn norsk miljøvern til noko spesielt.

Med utgangspunkt i desse særtrekka er det fleire brikker i norsk miljøvern som fell på plass. Det er ofte fleire sider ved norsk miljøvernorganisering som utanlandske forskarar og utlendingar generelt har vanskar med å forstå. Dette er mellom anna kvifor det ikkje finst eit oppegåande miljøparti i Noreg, kvifor Greenpeace finst overalt elles, men knapt i Noreg, og ikkje minst kvifor nordmenn framleis insisterer på å halde fast på kvalfangst og selfangst (og no også ulvejakt). Ja, for det er ikkje berre folk flest som er positive til slik fangst, men det er berre innanfor nokre få miljøvernorganisasjonar at ein finn sterk motstand mot denne fangsten.

Dei norske særtrekka gjer det også mogleg å forklare kvifor norske

miljøvernorganisasjonar og miljøvernarar er så pass like resten av befolkninga. I denne boka syner vi at det finst visse skilje, men jamt over er dei små, i alle fall viss ein forventar at norske miljøvernarar er del av ei alternativrørsle som slæst mot ein mektig stat. Banda til stat og lokalsamfunn har bidrege til at norsk miljøvernorganisering har blitt moderert, og lagt inn i "falden", for å seie det slik.

Boka vår er det mest omfattande materialet som er presentert om norsk miljøvernorganisering, og ettersom vi fokuserer så mykje på det som er spesielt ved det norske tilfellet er vi i stand til å seie mykje om både norsk politikk og samfunnsutvikling, og om miljøvernfeltet si rolle innanfor desse prosessane. Vi kjem òg innom at mykje av det som til no har vore relevant for miljøvernorganiseringa i Noreg kan kome til å endrast, og at innhaldet i "miljøvern" i Noreg i dag og om ti-tju år kan vere mykje ulikt.

Nytt etter- og videreutdanningstilbud

Kurs i menneskerettigheter

Frank Aarebrot har i samarbeid med Raftohuset utviklet et nytt kurstilbud i menneskerettigheter. Kurset vil være en selvstendig femvektallskurs på hovedfagsnivå, men vil sammen med kurset i internasjonal valgobservasjon kunne inngå i en større tvektallskursmodul.

Målsetningen for kurset er å gi basiskunnskap om menneskerettigheter med vekt på menneskerettighetsdokumenter, menneskerettighetenes verdigrunnlag og historiske utvikling samt hvilke overvåkningsorganer som eksisterer nasjonalt og internasjonalt.

Temaer som vil bli berørt er forsoning og konflikthåndtering, menneskerettighetenes vilkår, menneskerettigheter og demokratiutvikling, valgordningskunnskap, oppbygging av internasjonal straffedomstol, menneskerettigheter i krig og konflikt, med mer.

Kurset vil spesielt rette seg mot valgobservatører og menneskerettighetsobservatører, bistandsmedarbeidere, FN-personell og andre aktører som kan anses å være handlingsagenter for menneskerettigheter.

Kurset er bygget opp med tre helgesamlinger og kursstart er foreløpig satt til fredag 24. august 2001. Mer informasjon kan man få ved å henvende seg til Jan Olav Haukås enten på tlf.: 55 58 94 26 eller e-post: jan.haukas@isp.uib.no

Ragnhild Stolt-Nielsen

The politics of democratic and welfare development in South Eastern Europe: a network for research and education

Institutt for sammenliknende politikk vil nå bli engasjert i et større prosjekt om nettverksbygging, høyere utdanning og forskning i samarbeid med universiteter på Balkan.

Professor Stein Kuhnle er prosjektleder og Dzamal Sokolovic vil være seniorforsker og koordinator på prosjektet som fikk en større bevilgning (NOK 6 millioner for 4 år) fra Sørøst-Europa programmet for perioden 2001-2005. Institutt for sammenliknende politikk vil sammen med Senter for samfunnsforskning (SEFOS) gjennomføre og administrere prosjektet i samarbeid med nettverkspartnere i Balkan-regionen. Foreløpig er det underskrevet Letters of Intent of General Agreement of Cooperation med Institute of Social Sciences, University of Belgrade, Serbia, Yugoslavia; Faculty of Philosophy (Department of Sociology), Zadar, University of Split, Croatia; Faculty of Political Science, University of Sarajevo, Bosnia; og Institute for Strengthening Democracy in Bosnia, Konjic, Bosnia. Nettverket av samarbeidende institusjoner er åpent for utvidelse.

Prosjektet faller i to deler. Hovedformålet er å utvikle samarbeid om høyere utdanning og forskning gjennom etableringen av et nettverk av samarbeidende universiteter og institutter på tvers av de nyetablerte statsdannelsene i det tidligere Jugoslavia og Universitetet i Bergen, representert ved Institutt for sammenliknende politikk og SEFOS. Det kan bli aktuelt å utvide nettverket til å omfatte universiteter i bl.a. Albania, Kosovo og Montenegro. Det planlegges og vil bli gjennomført konferanser, seminarer, workshops og sommerskoler, og det tas sikte på å få i stand forsker- og studentutveksling. Hovedtema for aktivitetene vil være det komparative studiet av betingelser for demokrati og good governance, demokratiutvikling, økonomisk utvikling, velferdspolitik og institusjoner. Et viktig mål er å åpne universitetene og de akademiske samfunnene i regionen til resten av universitetsverdenen i Europa og til moderne samfunnsvitenskapelig undervisning og forskning.

Den andre delen av prosjektet er gjennomføringen av forskningsprosjektet Researching the Good in Bosnia and Prospects for Reconciliation, som vil bli ledet av Dzamal Sokolovic. Målet med forskningsprosjektet er undersøke, dokumentere og spre vitnesbyrd om gode handlinger på tvers av etnisk/religiøse skiller under krigen i Bosnia. Under opp-

holdet ved Institutt for sammenliknende politikk i Bergen siden høsten 1994 har Sokolovic (tidl. Universitetet i Sarajevo) skrevet og publisert boken *Nation vs. People* (på bosnisk). Den omhandler forholdet mellom demokrati og nasjonalisme, og nasjonalismens konsekvenser for oppløsningen av Jugoslavia og oppblomstringen av fiendtligheter i regionen. Hans idé er at den beste måten å fremme forsoning og å re-etablere og oppnå et tolerant multi-etnisk samfunn er å fremstille et lysere image av regionen. Prosjektet har som mål å etablere en database – som en pendant til arkiv etablert av politimyndigheter eller tribunaler, nasjonale og internasjonale – som registrerer tilfeller der bosniaker, kroater og serbere støttet, hjalp og beskyttet hverandre. Det fins en rekke vitnesbyrd om mennesker som var villige til å risikere og ofre egne liv i møtet med ondskapen formidlet gjennom etnisk hat, vold og krig. Nedtegnelser og dokumentasjon av gode handlinger kan gi et annet bilde av regionen og inspirere til fremtidige gode handlinger.

Begge deler av prosjektet er satt i gang. Det kan nevnes at det i juli vil bli to større arrangementer i Bosnia, gjennomført av Institute for Strengthening of Democracy i Konjic: Democracy and Human Rights in Multi-Ethnic Societies, ledet av Dzamal Sokolovic i dagene 2-7-juli, og Welfare States and South-Eastern Europe: Lessons from History and Other Regions, ledet av Stein Kuhnle i dagene 26.-28.juli. Demokrati-konferansen holdes for fjerde år på rad, og er blitt et stadig mer internasjonalt arrangement. I år ventes ca. 200 deltagere fra 40 land. Velferds-seminaret holdes i år for tredje gang, og er også stadig blitt mer internasjonalt. I år ventes ca. 50 deltagere, og det er invitert forelesere fra Norge, Sverige, Finland, Polen, Tyskland, Slovenia, Italia, Albania, Serbia og Bosnia.

Nettverksutbyggingen og undervisnings- og forskningsaktivitetene vil også omfatte samarbeid med det internasjonale forskningsprosjektet Democratization in Eastern Europe, ledet av førsteamanuensis Frank Aarebrot ved Institutt for sammenliknende politikk og professor Sten Berglund, Universitetet i Örebro, og samarbeid med professor Lars Svåsand ved Institutt for sammenliknende politikk og miljøer ved UiB, NHH og Høgskolen i Bergen som planlegger utviklingen en mastergrad og kurs i Good Governance.

Det tradisjonsrike Finseseminaret er igjen på beina etter noen års fravær. Sammenliknende politikk sto for arrangementet som ble holdt på Ustedalen Hotell på Geilo, og ikke på Finse. Til sammen var vi ca. 40 deltakere, de fleste fra Bergen. Trondheim var ikke representert, mens det fra Statsvitenskap i Oslo kom 6 studenter.

Årets Geilokomiteé, som besto av Gunhild Eriksen, Kari Nordstoga-Hansen, Vibeke Wang, Espen Dahle, Inger Marethe Egeland og Hedda K. Mellingen, hadde valgt å sette fokus på Den europeiske union. Foredragene var svært gode og varierte, med en interessant og aktuell tematikk. Elisabeth Walaas fra Utenriksdepartementet åpnet seminaret med å snakke om forholdet mellom Norge og EU. Studentstipendiat fra Norsk Utenrikspolitisk Institutt, Nina Borgen, ga oss et innblikk i EUs strategier overfor Midtøsten og Nord-Afrika. Hun redegjorde for utviklingstrekkene i samarbeidet og belyste hvorfor "The Euro-Mediterranean partnership" foreløpig ikke har opplevd suksess. Først ut den andre dagen var Jan Erik Grindheim fra Høgskolen i Agder og Universitetet i Oslo med et foredrag som omhandlet EUs betydning for nasjonalstatlige demokratiseringsprosesser. John Erik Fossum fra Arena fulgte opp med å snakket om hvorvidt man kan tale om et føderalt Europa. Vår egen Frank Aarebrot avsluttet dagens faglige del med å holde foredrag om EU og utvidelsen østover. På seminarets siste dag avsluttet John Erik Fossum med å snakke om vilkårene for en europeisk identitet.

Til sammen ga de oss et godt innblikk i EUs forhold til og betydning for sine naboland og øvrige nærområder, EU som føderasjon og demokratipådriver, samt EUs betydning for egne borgere. Samtlige foredragsholdere holdt svært høy kvalitet, og deres positive innstilling bidro til å gjøre seminaret ekstra utbytte-rikt.

Som seg hør og bør på et Geilo/Finseseminar var det også lagt opp til sosiale aktiviteter. Og naturlig nok var det skisporten som sto i sentrum. Været kunne ikke ha vært bedre og mange fikk prøvd seg både i bakker og løyper. Geilokomiteen var også her flinke til å informere om åpne skitrekke og priser, slik at alt var tilrettelagt for alle oss andre.

Til slutt gjenstår det bare å takke årets Geilokomiteé for et særdeles vellykket arrangement, både faglig og sosialt. Jeg håper Statsvitenskap i Oslo følger opp dette initiativet, og inviterer til et nytt seminar om et år. Vi som deltok hadde tre hyggelige og interessante dager!

Rønnaug M. Retterås
Fornøyd seminar deltaker